



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 551/2013-17

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 12. novembra 2013 predbežne prerokoval sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o., B., a J. S., B., zastúpených advokátom JUDr. M. H., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bardejov č. k. 1 Cb/138/2009-201 zo 6. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 2 Cob/54/2012-251 z 28. februára 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o., a J. S. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 14. júna 2013 doručená sťažnosť obchodnej spoločnosti U., s. r. o., B., a J. S., B. (ďalej len

„sťažovatelia“), vo veci namietaného porušenia ich základného práva podnikat’ podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu Bardejov (ďalej len „okresný súd“) č. k. 1 Cb/138/2009-201 zo 6. marca 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) č. k. 2 Cob/54/2012-251 z 28. februára 2013.

Sťažovatelia v sťažnosti uviedli:

«Rozsudkom zo dňa 28. 02. 2013 č. k. 2 Cob/54/2012-251 porušovateľ 1/ ako odvolací súd, potvrdil rozsudok porušovateľa 2/ ako prvostupňového súdu, zo dňa 06. 03. 2012, č. k. 1 Cb/138/2009-201, ktorým ten zamietol žalobu sťažovateľa 1/ o vylúčenie žalovaného zo spoločnosti žalobcu za účasti sťažovateľa 2/ ako vedľajšieho účastníka konania na strane žalobcu...»

Konateľ žalobcu J. Š., trvalé bytom: B. sa dopustil porušenia svojich povinností konateľa tým, že uzatvoril absolútne neplatnú Zmluvu o zabezpečovacom prevode práva zo dňa 09. 04. 2009 a to na jednej zmluvnej strane ako konateľ žalobcu a na druhej zmluvnej strane ako fyzická osoba. Na základe tejto zmluvy bol dňa 27. 04. 2009 Správou katastra B. povolený vklad vlastníckeho práva k nehnuteľnosti (Technická služba originality vozidiel) zapísanej na LV č. 14708, súpisné číslo 3762 na parcele 3858/157, k. ú. B., obec: B., okres: B. vedenou Správou katastra B. (v ďalšom texte ako „nehnutelnosť“).

Týmto konaním nelegálnym spôsobom previedol J. Š. na seba ako fyzickú osobu vlastnícke právo k nehnuteľnosti, ktorá bola predtým vo výlučnom vlastníctve žalobcu...

Na základe žaloby podanej sťažovateľom Okresný súd Bardejov rozsudkom zo dňa 16. 04. 2010, č. k. 3 C/120/2009-143 (právoplatný dňom 29. 05. 2010 rozhodol, že táto zmluva je absolútne neplatná...

Ako už bolo vyššie uvedené, žalovaný opakovane svoje povinnosti porušuje. Vzhľadom na povahu porušenia povinností spoločníka žalovaným (základné povinnosti, ktoré stoja na základných a najvyšších princípoch súkromného práva), na ich možné dôsledky pre spoločnosť (ohrozenie samotnej existencie spoločností konaním konateľa,

ktorého žalovaný odmieta odvolať) i vzhľadom na samotnú povahu správania sa žalovaného (neprejavenie žiadnej komunikácie, ktorou by sa snažil situáciu prijateľným spôsobom riešiť) považuje žalobca intenzitu porušovania povinnosti za závažnú.

Žalovaný bol na plnenie svojich povinností písomne vyzvaný a na možnosť vylúčenia bol písomne upozornený listom zo dňa 27. 07. 2009. Boli vykonané kroky, aby mal žalovaný príležitosť splniť si svoje povinnosti, avšak k náprave z jeho strany nedošlo...»

Sťažovatelia preto vo veci samej navrhujú, aby po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vydal takéto rozhodnutie:

„I. Základné právo sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a podľa § 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (zákon č. 209/1992 Zb.), ako aj právo podnikat' podľa čl. 35 ods. 1 Ústavy SR a podľa § 26 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd, rozhodnutím Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. 02. 2013, č. k. 2 Cob/54/2012-251 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 06. 03. 2010, č. k. 1 Cb/138/2009-201, porušené bolo.

II. Rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 28. 02. 2013, č. k. 2 Cob/54/2012-251 v spojení s rozsudkom Okresného súdu Bardejov zo dňa 06. 03. 2010, č. k. 1 Cb/138/2009-201, sa zrušuje a vec sa vracia Okresnému súdu Bardejov na ďalšie konanie.

III. Porušovatelia v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť sťažovateľom v 1. a 2. rade náhradu trov konania vo výške 275,94 € do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet právneho zástupcu sťažovateľov.“

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti je podľa čl. 127 ods. 1 ústavy oprávnený rozhodovať o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika

ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Predmetnom sťažnosti je námietka porušenia základných práv sťažovateľov podľa čl. 35 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 ústavy, základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a čl. 36 ods. 1 listiny, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom okresného súdu č. k. 1 Cb/138/2009-201 zo 6. marca 2012 a (potvrdzujúcim) rozsudkom krajského súdu č. k. 2 Cob/54/2012-251 z 28. februára 2013.

Podľa čl. 35 ods. 1 ústavy každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 26 ods. 1 listiny každý má právo na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj právo podnikat' a vykonávať inú hospodársku činnosť.

Podľa čl. 36 ods. 1 listiny každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Pokiaľ ide o námietku porušenia označených práv sťažovateľov rozsudkom okresného súdu, preskúmaniu ústavnosti tohto rozhodnutia ústavným súdom bráni princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd (III. ÚS 5/05). Takýmto súdom bol krajský súd, ktorý napadnutý rozsudok okresného súdu preskúmal v odvolacom konaní. V tejto časti preto ústavný súd sťažnosť odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2.1 Sťažovatelia namietali aj porušenie svojich práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 36 ods. 1 listiny a čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu. Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 27/07, I. ÚS 221/2010, III. ÚS 135/2013), keďže všetky zaručujú, že vec bude spravodlivo prerokovaná nezávislým a nestranným súdom postupom ustanoveným zákonom.

Ústavný súd nie je súdom vyššej inštancie rozhodujúcim o opravných prostriedkoch v rámci sústavy všeobecných súdov. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať

a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav, a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 17/01, III. ÚS 268/05).

Podstata základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že každý sa môže domáhať ochrany svojich práv na súde. Tomuto oprávneniu zodpovedá povinnosť súdu nezávisle a nestranne vo veci konať tak, aby bola právu, ktorého porušenie sa namieta, poskytnutá ochrana v medziach zákonov, ktorú tento článok ústavy o základnom práve na súdnu ochranu vykonáva (čl. 46 ods. 4 ústavy v spojení s čl. 51 ústavy). Do obsahu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v platnom právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon (IV. ÚS 77/02). Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy, ktorý predpokladá použitie ústavne súladne interpretovanej platnej a účinnej normy na zistený stav veci.

Článok 6 ods. 1 dohovoru každému zaručuje právo podať žalobu o uplatnenie svojich občianskych práv a záväzkov na súde. Takto interpretovaný článok zahŕňa právo na súd, do ktorého patrí právo na prístup k súdu. K nemu sa pridávajú záruky ustanovené čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o organizáciu a zloženie súdu a vedenie konania. To všetko

v súhrne zakladá právo na spravodlivé prejednanie veci (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva z 21. februára 1975, séria A, č. 18, s. 18, § 36). Právo na spravodlivé prejednanie veci zahŕňa v sebe princíp rovnosti zbraní, princíp kontradiktórnosti konania, právo byť prítomný na pojednávaní, právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia a iné požiadavky spravodlivého procesu (III. ÚS 199/08).

O zjavne neopodstatnený návrh ide vtedy, ak ústavný súd pri jeho predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98). V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (obdobne napr. III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

Sťažovatelia namietajú, že tento rozsudok krajského súdu považujú za zjavne neodôvodnený z dôvodu, že tento súd nesprávne zhodnotil závažné porušenie povinností spoločníka spoločnosti s ručením obmedzeným, ktoré podľa ich názoru mali viesť k vylúčeniu spoločníka zo spoločnosti.

Krajský súd v rozsudku dospel k týmto právnym záverom:

„Odvolaací súd sa stotožňuje so súdom prvého stupňa, ak uzavrel, že spoločnosť sa môže domáhať na súde vylúčenia spoločníka, ktorý porušuje závažným spôsobom svoje povinnosti, hoci na ich plnenie bol vyzvaný a na možnosť vylúčenia bol písomne upozornený. Dôvodom pre vylúčenie spoločníka v zmysle § 149 Obch. zák. zo spoločnosti môže však byť len porušenie povinnosti spoločníka, nie porušenie iných povinností, a teda nemôže ísť o porušenie povinnosti konateľa spoločnosti. V tomto smere správne sa poukazuje na závery, aké vyplývajú z uznesenia NS SR. sp. zn. 4 Obo/350/98. Ak ide o porušenie povinnosti konateľa pri zmluve o zabezpečovacom prevode práva, potom takéto

porušenie povinnosti konateľa nemôže byť dôvodom pre vylúčenie žalovaného zo spoločnosti. Napokon v súvislosti s týmto úkonom, ktorý bol judikovaný súdom ako neplatný, treba mať na zreteli aj dôsledky pre spoločnosť, ktorý takýto úkon mal. Nemožno postup, keď žalovaný konal ako konateľ spoločnosti pri prevode nehnuteľnosti do svojho výlučného vlastníctva hodnotiť ako úkon spoločníka. Ak spoločník a konateľ zároveň preukázateľne poruší svoje povinnosti konateľa, ale jeho konanie nie je súčasne aj porušením povinností spoločníka, spoločník sa nemôže úspešne domáhať jeho vylúčenia ako spoločníka. Aj v tomto smere treba súhlasiť so súdom prvého stupňa, ak skonštatoval závery, aké je možné vo vzťahu ku konateľovi v súvislosti s takýmto neplatným úkonom realizovať. Odvolací súd sa stotožňuje so súdom prvého stupňa aj v tom, ak zdôraznil, že využitie hlasovacieho práva na valnom zhromaždení či mimo neho, je právom spoločníka a nie jeho povinnosťou. Takýto právny záver korešponduje aj s rozhodnutím NS SR sp. zn. ObdoV/56/2002.

Ak žalobca poukazuje na porušenie povinnosti lojality k spoločnosti s odkazom na rozhodnutie NS ČR sp. zn. 29 Odo/1007/2005, tak v tejto súvislosti treba uviesť, že už zo samotného rozhodnutia vyplýva aj to, že je vecou každého individuálneho posúdenia okolností daného prípadu, či došlo zo strany spoločníka k porušeniu takej právnej povinnosti, ktorá nevyplýva len z Obchodného zákonníka, či z iných písomných záväzkov prevzatých spoločníkom voči spoločnosti. Opakovane je v tomto rozhodnutí zdôrazňovaná individuálnosť posúdenia každého konkrétneho prípadu. Ak žalobca poukazuje na výpoveď z nájmu nebytových priestorov, nemožno obísť tie následky, ktoré táto výpoveď pre podnikateľskú činnosť žalobcu mala a mohla mať. Zmluva bola súdom určená za neplatnú a treba súhlasiť s tým, že v súvislosti s ňou teda nenastali na strane žalobcu žiadne ujmy. Opäť je potrebné zdôrazniť už vyššie uvedenú skutočnosť, že pre závažnosť porušenia je potrebné mať na zreteli charakter porušenia, ale aj okolnosti, za ktorých k nemu došlo, aká bola konkrétna situácia v spoločnosti, aká bola zavedená prax v spoločnosti, okolnosti, ktoré porušeniu predchádzali, prípadne ho vyvolali, závažnosť následkov, ktoré porušenie vyvolalo, či iné. V tejto súvislosti s výpoveďou z nájmu nenastala u žalobcu žiadna ujma. Preto ani tento úkon podielového spoluvlastníka, spoločníka v spoločnosti nespĺňa podmienku závažného porušenia povinnosti spoločníka, ktorý by odôvodňoval rozhodnutie o vylúčení žalovaného zo spoločnosti...“

Z citovanej časti odôvodnenia rozsudku krajského súdu vyplýva, že krajský súd sa štandardným a ústavne akceptovateľným spôsobom vyrovnal s otázkou závažného porušenia povinností spoločníka s ručením obmedzeným, pričom poukázal na judikatúru Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ktorá sa aplikuje v obdobných právnych veciach (sp. zn. ObdoV/56/2002 a sp. zn. 4 Obo/350/98).

Ústavný súd konštatuje, že napadnuté rozhodnutie krajského súdu nevykazuje znaky arbitrárnosti, je ústavne akceptovateľné, pričom nezistil existenciu skutočností svedčiacich o tom, že by ho bolo možné považovať za popierajúce zmysel práva na súdnu ochranu, keďže krajský súd zrozumiteľne vysvetlil právne závery, ku ktorým dospel. Uvedené platí aj v prípade, keď sa vnútorná intencionalita právnych úvah sťažovateľov uberala iným smerom ako právny názor krajského súdu, ktorý síce rozhodol spôsobom, s ktorým sťažovateľa nesúhlasia, avšak rozhodnutie dostatočne odôvodnil na základe vlastných myšlienkových postupov a hodnotení, ktoré ústavný súd nie je oprávnený a ani povinný nahrádzať. K tomu ústavný súd obdobne poznamenáva, že ak sa konanie pred všeobecným súdom neskončí podľa želania účastníka konania, táto okolnosť sama osebe nie je právnym základom pre namietnutie porušenia základného práva (napr. II. ÚS 54/02).

Na základe uvedeného ústavný súd dospel k záveru, že napadnutým rozsudkom krajského súdu nedošlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

2.2 Z rovnakého dôvodu ústavný súd odmietol sťažnosť aj v časti, v ktorej sťažovateľa namietali porušenie svojho základného práva podnikat' zaručeného čl. 35 ods. 1 ústavy a čl. 26 ods. 1 listiny napadnutým rozsudkom krajského súdu, pretože v súlade so svojou konštantnou judikatúrou (napr. III. ÚS 56/2010, III. ÚS 388/2011, I. ÚS 582/2012) všeobecný súd zásadne nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprocené princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48

ústavy. V opačnom prípade by ústavný súd bol opravnou inštanciou voči všeobecným súdom, a nie súdnym orgánom ochrany ústavnosti podľa čl. 124 ústavy v spojení s čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavný súd by takým postupom nahradzoval skutkové a právne závery v rozhodnutiach všeobecných súdov, ale bez toho, aby vykonal dokazovanie, ktoré je základným predpokladom toho, aby sa vytvoril skutkový základ rozhodnutí všeobecných súdov a jeho subsumpcia pod príslušné právne normy.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľov v danej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 12. novembra 2013